

ارزشیابی^۱

ارزشیابی یکی از موارد بسیار مهم در برنامه ریزی درسی است که بر اساس آن می‌توان میزان تحقق اهداف در آموزش و پرورش را ارزیابی کرد. ارزشیابی، سنجش یا امتحان گرفتن یکی نمی‌باشد. ولی در عین حال به وسیله آنها می‌توان اطلاعاتی در باره مهارت‌ها و دانستنی‌های دانش‌آموزان گردآوری کرد، سپس با توجه به اهداف مختلف قضاوت نمود. ارزشیابی یک مسئله کیفی است و به وسیله داده‌هایی انجام می‌شود که توسط اندازه‌گیری به دست می‌آید. مشهورترین تعریف در زمینه‌ی ارزشیابی از تایلر^۲ می‌باشد. از نقطه نظر وی ارزشیابی عبارت است از "فرآیند تعیین این که چه میزان هدف‌های آموزشی واقعا تحقق یافته‌اند". بزعم وی تحقق یا عدم تحقق اهداف را باید بر اساس تغییرات ایجاد شده در رفتار یادگیرندگان مورد جست و جو و تفسیر قرار داد.

کرونباخ^۳ (۱۹۶۳) ارزشیابی را "گردآوری و کاربرد اطلاعات به منظور اخذ تصمیم درباره‌ی برنامه‌ی آموزشی" می‌داند. به عقیده‌ی او تعیین موفقیت یا عدم موفقیت برنامه‌های آموزشی فقط از طریق جمع‌آوری اطلاعات در موقعیت‌های واقعی، یاددهی - یادگیری امکان پذیر است و هرگونه تصمیم‌گیری در مورد برنامه‌ی آموزشی باید بر اساس اطلاعات جمع‌آوری شده صورت گیرد.

سی. ای. بیبای^۱ (۱۹۷۵) آن را به عنوان "فرآیند"^۲ نظام دار گرد آوری و تفسیر شواهدی که منجر به داوری ارزشی می‌شود و در نهایت به عمل می‌انجامد" تعریف می‌کند.

وظیفه یک معلم به عنوان ارزشیاب این است که رشد گروهی و پیشرفت تحصیلی همه افراد کلاس را به عنوان یک گروه و همچنین به بررسی فرد دانش‌آموزان پردازد تا به کمبودهای آموزشی و نواقص پیشرفت تحصیلی هر کدام از آنها واقف شود. در نتیجه می‌توان گفت، ارزشیابی پیشرفت تحصیلی عبارتست از اندازه‌گیری میزان تغییرات انجام شده یادگیری و قضاوت در مورد عملکرد یادگیرندگان به منظور تصمیم‌گیری در باره‌ی ارتقای دانش‌آموزان و کسب اطمینان از این که آیا فعالیت‌های آموزشی معلم و کوشش‌های دانش‌آموزان به نتایج مطلوب انجامیده است یا خیر؟

مواردی که در ارزشیابی تحصیلی می‌بایست رعایت شود به قرار ذیل می‌باشد:

۱. ارزش‌یابی پیشرفت تحصیلی با توجه به عناصر تفکر، ایمان، علم، عمل و اخلاق صورت می‌گیرد و نتایج آن به صورت کمی و کیفی ارائه می‌شود.

۲. در جریان ارزش‌یابی پیشرفت تحصیلی فرآیند پیشرفت یادگیری و نتیجه‌ی یادگیری مورد ارزش‌یابی قرار می‌گیرند.

۳. ارزش یابی پیشرفت تحصیلی باید با استفاده از منابع مختلف (اسناد روایتی، اسناد دوره ای، اسناد مشاهده ای، اسناد عملکردی و...) صورت می گیرد.

۴. ارزش یابی پیشرفت تحصیلی فرآیندی مشارکتی است که با کمک مربی، متربی، اولیای مدرسه و یا ارزش یابان بیرونی انجام می شود.

۵. ارزش یابی پیشرفت تحصیلی، به تفاوت های متریبان اعم از فردی، زبانی و غیره توجه می کند.

نتایج به دست آمده از ارزش یابی پیشرفت تحصیلی حداقل در طی دو مرحله در سال تحصیلی (در پایان هر نیم سال) و در قالب کارنامه ای جامع به صورت توصیفی به متربی و خانواده ای او گزارش می شود.

نظام ارزش یابی پیشرفت تحصیلی در پایه های مختلف دوره ی ابتدایی بر اساس رویکرد فرآیندمحور و در پایه های دوره ی متوسطه بر اساس تلفیقی از دو رویکرد فرآیندمحور و نتیجه محور خواهد بود.

نظام ارزش یابی پیشرفت تحصیلی برای گذر از یک دوره تحصیلی به دوره ی دیگر بر اساس رویکرد نتیجه محور و مبتنی بر استانداردهای ملی صورت می گیرد.

ارزش یابی از پیشرفت تحصیلی در هر یک از حوزه های یادگیری لازم است که با توجه به اهداف تفصیلی دوره ها و اهداف جزئی برنامه های درسی و در ارتباط با عناصر تفکر، ایمان، علم، عمل و اخلاق انجام شود. بر این اساس، لازم است خط مشی جامعی برای ارزش یابی هر یک از این عناصر با همکاری سازمان پژوهش، اداره ی سنجش ارزش یابی، معاونت

پرورشی و یا سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای (به ویژه برای رشته‌های فنی و حرفه‌ای و مهارتی) در صورت لزوم طراحی و تدوین شود. به منظور توصیف کمی و کیفی نتایج یادگیری باید از انواع روش‌های شفاهی، کتبی، مشاهده‌ای، فرآیندی، عملکردی و ابزارهای گوناگون مانند انواع آزمون‌های عینی، انشایی و عملکردی، پوشه‌های کار، مقیاس‌های درجه بندی و غیره با توجه به مجموعه فعالیت‌های داخل و خارج از کلاس درس استفاده شود.

ارتباط متقابل ارزشیابی با عناصر برنامه‌ی درسی

صاحب نظران و متخصصان برنامه‌ی درسی، به طور عمده عناصر اصلی برنامه درسی را شامل هدف، محتوا، روش تدریس و ارزیابی می‌دانند و یک برنامه‌ی درسی زمانی از کارآیی لازم برخوردار است که بین عناصر آن هماهنگی و انسجام (وحدت درونی) لازم وجود داشته باشد. هنگامی که برنامه‌ی درسی از وحدت درونی بالایی برخوردار باشد، بیش‌ترین ظرفیت را برای اثرگذاری مطلوب بر عملکرد دانش‌آموزان خواهد داشت.

دیدگاه‌های رفتارگرایی، شناخت‌گرایی و سازنده‌گرایی در

ارزشیابی

ارزشیابی براساس دیدگاه رفتارگرایان بر مبنای ملاک‌های از پیش تعیین شده می‌باشد. معلم براساس هدف‌های رفتاری آزمون‌های دقیقی طراحی می‌کند و دانش‌آموز می‌تواند به درست یا اشتباه بودن پاسخها به

نقاط ضعف و قوت خود پی ببرد. معمولاً ارزشیابی به صورت تکوینی و تراکمی صورت می‌گیرد.

در دیدگاه شناخت گرا، ارزشیابی تشخیصی است و از بازنماییها و پردازشهای ذهنی شاگرد است. معلمان و مربیان از هر روش، ابزار یا موقعیتی که برای سنجش و ارزشیابی دانش‌آموزان استفاده می‌کنند، باید اصول نظریه شناختی را با توجه به رشد سنی و شناختی کودک در نظر گیرند.

نظریه ساختن گرا در باره ارزشیابی فراگیران معتقدند که در سنجش، رتبه بندی دانش‌آموزان و آزمون‌های چند گزینه‌ای و معیاری نمی‌تواند روش مناسبی باشد و باید از آزمون‌های بازپاسخ و برنامه‌های مبتنی بر عملکرد استفاده کرد و همچنین، آنان سنجش و ارزشیابی را بخشی از فرآیند یادگیری می‌دانند که باعث می‌شود دانش‌آموزان بیشتر بتوانند در باره میزان پیشرفت تحصیلی خود قضاوت کنند. در ارزشیابی ساختن گرایی باید از ابزار و روش‌های متنوعی استفاده کرد.

جایگاه و اهمیت سنجش و ارزشیابی در آموزش و پرورش
ارزشیابی یکی از مولفه‌های مهم و درعین حال محوری در برنامه ریزی درسی است. دلیل این امر نیز آن است که برنامه ریزی درسی، همانند سایر زمینه‌های تربیتی، نیازمند بررسی و کنترل کیفیت می‌باشد. از این رو ضروری است تا تمام ابعاد و عناصر برنامه‌های درسی مورد بررسی دقیق و مطالعه قرار گیرد و بر پایه‌ی این بررسی اصلاحات لازم در برنامه‌ی درسی و یا اجزای آن صورت پذیرد.

سنجش و ارزیابی، هم چنین یکی از مسائل عمده تربیتی است. طرح اموری از قبیل تأمین احتیاجات اساسی روانی افراد، توجه بر رشد فرد و احتیاجات او در هر مرحله از رشد، در نظر گرفتن تفاوت‌های فردی افراد در جنبه‌های مختلف رشدی و این که تعلیم و تربیت باید اسباب رشد همه افراد را فراهم کند، اهمیت سنجش و ارزیابی را آشکار می‌سازد.

سنجش و ارزشیابی جز لاینفک تعلیم و تربیت بشمار می‌رود که بدون استمرار دقیق آن، رسیدن به اهداف مورد نظر به صورت مطلوب، ناممکن خواهد بود. شکوفایی و کاربرد استعدادهاى افراد در حیات اجتماعی، به ابزارهای معتبر و مهارت نیاز دارد و از آن جا که دانش تعلیم و تربیت، اصولی را دربر می‌گیرد که خاستگاه رفتار دو قطب شاگرد - معلم است، درک سازه‌ها و صفات مکنون این دو قطب مهم، بدون به کار گیری وسایل سنجش و ارزش یابی امکان پذیر نیست.

اهداف ارزشیابی

- ۱- ارزشیابی به عنوان وسیله‌ای برای شناخت توانایی‌ها و زمینه‌های علمی دانش‌آموزان جهت تصمیم‌گیری برای انجام دادن فعالیت‌های بعدی آموزش است.
- ۲- ارزشیابی به عنوان وسیله‌ای برای شناساندن هدف‌های آموزشی در فرآیند تدریس است.
- ۳- ارزشیابی به عنوان وسیله‌ای برای بهبود و اصلاح فعالیت‌های آموزشی است.
- ۴- ارزشیابی به عنوان وسیله‌ای برای شناخت نارسائی‌های شناختی دانش‌آموزان و ترمیم آنهاست.

۵- ارزشیابی به عنوان وسیله‌ای برای ایجاد رغبت و کسب عادات صحیح آموزشی در شاگردان است.

۶- ارزشیابی به عنوان عاملی برای ارتقاء دانش‌آموزان است. دیوید پالمر^۱ نیز اهداف ذیل را برای ارزش‌یابی دانش‌آموزان نقل می‌کند:

جمع‌آوری اطلاعات در باره‌ی پیشرفت دانش‌آموز در طول یک برنامه‌ی کاری؛ مشخص کردن مواردی که کودک در آن‌ها مشکل دارد؛ طراحی برنامه‌ی کاری آتی؛ برای این که مشخص شود تدریس مؤثر بوده است یا نه؛ اجرای برنامه ریزی درسی مدرسه؛ جمع‌آوری اطلاعاتی برای خدمات پشتیبانی؛ برای جلسات اولیاء و مربیان؛ پرهیز از دوباره کاری؛ حصول اطمینان از پیوستگی آموزش؛ حصول اطمینان از پیشرفت یادگیری است.

کاربرد ارزشیابی

ارزشیابی دانش‌آموزان کاربردهایی دارد که مختصراً به آنها می‌پردازیم.

نقش بازخورد دهنده

بازخورد به معلم: یکی از مهم‌ترین کاربردهای ارزشیابی بازخورد به معلمان در مورد کارآمدی تدریس آن‌ها است. ارزشیابی آخرین حلقه از فعالیت‌های آموزشی معلم و تکمیل‌کننده سایر فعالیت‌های اوست. ارزشیابی از لحاظ ماهیتی، یک فرایند کیفی است و در این مرحله، معلم با استفاده از روش‌ها و فنون مختلف بازده‌های یادگیری دانش‌آموزان و

دانشجویان را سنجش می‌کند، و میزان توفیق آنان را در دستیابی به هدف‌های آموزشی تعیین می‌کند. همچنین معلّم با انجام این کار میزان موفقیت خود در پیاده کرده کردن مراحل مختلف طرح آموزشی اش را تعیین می‌کند.

بازخورد به دانش‌آموز: از طریق ارزشیابی دانش‌آموزان از نتایج تلاش‌های خود آگاه می‌شوند. برای مثال، اجرای ارزشیابی‌هایی منظم به آن‌ها کمک می‌کند تا بازخورد لازم در باره نقاط قوت و ضعف خود به دست آورند.

نقش ایجاد کننده انگیزش

یکی از کاربردهای ارزشیابی، ایجاد انگیزش در دانش‌آموزان به دلیل تلاش‌های آنها است.

نقش ارائه دهنده اطلاعات

دادن اطلاعات به والدین: ارزشیابی‌های مختلف مدرسه از دانش‌آموزان، موجب می‌شود که والدین در جریان پیشرفت فرزندان خود قرار گیرند. ثانیاً، ارائه‌ی این نتایج در طول سال موجب واکنش‌هایی از جانب خانواده می‌شود.

دادن اطلاعات برای انتخاب: به نظر بعضی از جامعه‌شناسان، وظیفه‌ی مدرسه این است که دانش‌آموزان را برای نقش اجتماعی بعدی آن‌ها طبقه بندی کند، این طبقه بندی به تدریج و به کمک ارزشیابی، در مدرسه انجام می‌گیرد.

دادن اطلاعات برای پاسخگویی مدرسه: اغلب، ارزشیابی از دانش‌آموزان می‌تواند برای ارزشیابی معلمان، مدارس، نواحی یا حتی استان‌ها به کار رود. این ارزشیابی می‌تواند برای ارتقاء یا کنار گذاشتن مدیران، معلمان و حتی راهنمایان استفاده کرد.

نقش هدایت‌کننده شیوه مطالعه دانش‌آموزان و شیوه تدریس معلمان هرچند به ظاهر چنین تصور می‌شود که سنجش پایان‌دهنده فعالیت‌های آموزشی تابع هدف‌های آموزشی است، اما واقعیت این است که غالباً سنجش و اندازه‌گیری تعیین‌کننده فعالیت‌های آموزشی معلم و کوشش‌های یادگیری دانش‌آموزان و دانش‌جویان است. به سخن دیگر چگونگی مطالعه و یادگیری دانش‌آموزان و نحوه آموزش معلمان به طور مستقیم از ماهیت سنجش تأثیر می‌پذیرند. مثلاً نحوه مطالعه و آماده شدن برای یک امتحان تشریحی با یک امتحان تستی متفاوت است. به عنوان نمونه، پژوهش‌های تری^۱ (۱۹۹۳) و داگلاس^۲ و تالمادج^۳ (۱۹۳۵) نشان داده‌اند که وقتی یادگیرندگان می‌دانند امتحان آنان تشریحی خواهند بود، بر یادگیری مفاهیم کلی تأکید خواهند کرد و به ایجاد روابط میان مفاهیم و مقابله و مقایسه‌ی آن‌ها خواهند پرداخت. در مقابل، یادگیرندگانی که خود را برای آزمون چند گزینه‌ای آماده می‌کنند بر حفظ کردن اطلاعات واقعی و اندیشه‌های جزئی تأکید می‌ورزند.

دادن اطلاعات برای پاسخگویی مدرسه: اغلب، ارزشیابی از دانش‌آموزان می‌تواند برای ارزشیابی معلمان، مدارس، نواحی یا حتی استان‌ها به کار رود. این ارزشیابی می‌تواند برای ارتقاء یا کنار گذاشتن مدیران، معلمان و حتی راهنمایان استفاده کرد.

نقش هدایت‌کننده شیوه مطالعه دانش‌آموزان و شیوه تدریس معلمان هرچند به ظاهر چنین تصور می‌شود که سنجش پایان‌دهنده فعالیت‌های آموزشی تابع هدف‌های آموزشی است، اما واقعیت این است که غالباً سنجش و اندازه‌گیری تعیین‌کننده فعالیت‌های آموزشی معلم و کوشش‌های یادگیری دانش‌آموزان و دانشجویان است. به سخن دیگر چگونگی مطالعه و یادگیری دانش‌آموزان و نحوه آموزش معلمان به طور مستقیم از ماهیت سنجش تأثیر می‌پذیرند. مثلاً نحوه مطالعه و آماده شدن برای یک امتحان تشریحی با یک امتحان تستی متفاوت است. به عنوان نمونه، پژوهش‌های تری^۱ (۱۹۹۳) و داگلاس^۲ و تالمادج^۳ (۱۹۳۵) نشان داده‌اند که وقتی یادگیرندگان می‌دانند امتحان آنان تشریحی خواهند بود، بر یادگیری مفاهیم کلی تأکید خواهند کرد و به ایجاد روابط میان مفاهیم و مقابله و مقایسه‌ی آنها خواهند پرداخت. در مقابل، یادگیرندگانی که خود را برای آزمون چند گزینه‌ای آماده می‌کنند بر حفظ کردن اطلاعات واقعی و اندیشه‌های جزئی تأکید می‌ورزند.

بنا به گفته پوفام^۱ (۲۰۰۲)، در موقعیت‌هایی که آموزش معلّم بر سنجش یادگیری تأثیر دارد، وی با بهره‌گیری از برنامه درسی، ابتدا هدف‌های آموزشی خود را تهیه می‌کند و به طراحی و اجرای فعالیت‌های آموزشی اش می‌پردازد، سپس به سنجش هدف‌ها اقدام می‌کند. در موقعیت‌هایی که سنجش بر آموزش تأثیر دارد، معلّم باز هم ابتدا به بهره‌گیری از برنامه درسی به تهیه هدف‌های آموزشی خود اقدام می‌کند، اما پس از آن به تهیه ابزار سنجش بر اساس آن هدف‌ها می‌کوشد، و در آخر فعالیت‌های آموزشی خود را به اجرا در می‌آورد.

نقش ارتباطی ارزشیابی

از یک دید دیگر می‌توان ارزشیابی را نوعی وسیله ارتباطی بین مدرسه، دانشگاه، سازمان‌های اجتماعی و خانواده دانست. در این دیدگاه معلّم و دانش‌آموزان، به نوعی، سنجش و اندازه‌گیری می‌شوند تا درباره آن‌ها تصمیمات آموزشی اتخاذ شود. منطقه آموزشی نیز به وسیله نمره‌ها از عملکرد مدارس و معلّمان آگاه می‌شود. دانشگاه‌ها نیز با توجه به همین نمره‌ها دانشجو می‌پذیرند. و سازمان‌ها هم با توجه به مدارک افراد آن‌ها را به کار می‌گیرند.

انواع ارزشیابی

ارزشیابی را از دیدگاه‌های گوناگون تقسیم کرده‌اند ارزشیابی فرآیند یاددهی - یادگیری را با توجه به زمان ارزشیابی و هدف‌های آن می‌توان به

سه قسمت ارزشیابی رفتار ورودی، ارزشیابی تکوینی و ارزشیابی پایانی تقسیم کرد.

ارزش یابی ورودی: (ارزش یابی تشخیصی)^۱ رفتار در آغاز هر درس به منظور اطلاع از پیش نیازهای یادگیری و از مطالب دروس قبلی انجام می گیرد.

ارزشیابی پایانی یا تراکمی^۲: در پایان نیمسال یا سال تحصیلی به منظور آگاهی از آموخته‌های دانش‌آموزان در پایان دوره‌ی آموزشی و از کل مطالب تدریس شده صورت می‌پذیرد.

ارزشیابی تکوینی^۳: در جریان تدریس و به منظور آگاهی از کاستی‌ها و اصلاح آن‌ها انجام می‌شود. شعبانی در این زمینه می‌گوید ارزشیابی تکوینی آن طور که از اسم آن پیداست زمانی به اجرا در می‌آید که فعالیت‌های آموزشی هنوز جریان دارد و یادگیری دانش‌آموزان در حال شکل‌گیری است معمولاً تحقق هدف‌های آموزش و پرورش یا تغییر رفتار دانش‌آموزان به تدریج و به مرور زمان امکان پذیر می‌شود. به این دلیل معلم ناگزیر است تحقق هدف‌های آموزشی هر بخشی را در فاصله‌ی زمانی معینی، متناسب با توانایی و امکانات دانش‌آموزان، آموخته‌های آنان را مورد ارزش یابی قرار دهد. این نوع ارزش یابی که به طور مستمر در پایان هر بخش از مطالب تدریس شده و در طول سال تحصیلی انجام می‌گیرد ارزشیابی تکوینی یا مرحله‌ای نامیده می‌شود.

به این ترتیب معلوم می‌شود که شاگردان در رسیدن به حد ملاک تسلط در یادگیری بخش‌های معینی از هدف‌های آموزشی چه وضعی دارند تا در صورت لزوم از طریق آموزش ترمیمی برای رفع اشکالات یادگیری آنان اقدام شود. یکی از مهم‌ترین موارد استفاده از ارزشیابی تکوینی کمک به پیشرفت گام به گام یادگیری است. به این معنا که آموختن مطالب یک موضوع درسی به صورت مرحله‌ای صورت می‌گیرد و یادگیری واحدهای قبلی برای یادگیری کامل واحدهای بعدی ضروری می‌شود. با چنین تعبیری نتایج ارزشیابی‌های تکوینی، پاداش و انگیزه‌ی بسیار موثری برای یادگیری مطالب جدید خواهد بود و احساس موفقیت شاگردانی که به یادگیری کامل رسیده‌اند تقویت خواهد شد و شاگردانی که موفقیت چندانی در فراگیری کسب نکرده‌اند با تشکیل آموزش‌های ترمیمی موفقیت بیشتری به دست خواهند آورد و در نتیجه تشویق خواهند شد که بیش‌تر یاد بگیرند.

ارزش یابی مستمر^۱: در ارزشیابی مستمر دو نوع بازخورد وجود دارد بازخورد اول به دانش‌آموز داده می‌شود تا به او نشان دهد که چه مرحله‌ی را در جریان یادگیری طی کرده و با چه مشکلاتی روبه‌روست بازخورد دوم به معلم مربوط می‌شود تا به او نشان دهد که چگونه برنامه‌ی آموزشی پیش می‌رود و با چه مشکلاتی برخورد می‌نماید. واضح است که این نوع ارزشیابی باید مقام اصلی را در تعلیم و تربیت احراز نماید.

اما بر کسی پوشیده نیست که در نظام آموزشی ما معمولاً چنین نیست.

مزایای ارزشیابی مستمر

- ۱- جلوگیری از حجیم شدن مطالب آموخته شده
- ۲- کاهش میزان شکست تحصیلی
- ۳- کاهش اضطراب و استرس در امتحان
- ۴- ایجاد انگیزه و رغبت در دانش‌آموزان به منظور تلاش در جهت رفع ضعف‌ها و تقویت نقاط قوت دانش‌آموزان
- ۵- جلوگیری از شب امتحان درس خواندن
- ۶- برانگیختن ذهن دانش‌آموزان و ایجاد کنجکاوی و بررسی سؤالات عمیق‌تر

موانع و محدودیت‌ها

برای شناخت موانع و مشکلات ارزشیابی مستمر در نظام آموزشی ایران و در پاسخ به این سؤال که ارزشیابی مستمر دانش‌آموزان چه مشکلاتی را پیش رو دارد و یا مطالعه‌ی کتاب‌ها و منابع مربوط به ارزشیابی آموزشی و مشاوره با معلمان و با تعمق و اندیشه راجع به آن‌ها برخی از مشکلات موجود در نظام آموزشی شناسایی شد و مورد بررسی قرار گرفت.

برخی از این مشکلات عبارتند از: فقدان فرهنگ ارزشیابی و ارزشیابی مستمر، جدا بودن آموزش و ارزشیابی، اهمیت دادن به ارزشیابی پایانی، وقت گیر بودن ارزشیابی مستمر با توجه به حجم دروس و جمعیت دانش‌آموزان، فقدان ارزشیابی‌های عملکرد دقیق و سیستماتیک؛ عدم تناسب ساختار، تشکیلات و مقررات نظام آموزشی با

ارزشیابی مستمر، عدم توجه به آموزش معلمان در زمینه‌ی ارزشیابی، کمبود امکانات و تسهیلات لازم برای ارزشیابی مستمر است. برخی از مهم‌ترین راهکارهای پیشنهاد شده برای رفع این مشکلات شامل: ایجاد فرهنگ ارزشیابی و ارزشیابی مستمر، کاهش اعتبار ارزشیابی پایانی، کاهش حجم دروس، تغییر و تحول در ساختار، تشکیلات و آیین‌نامه‌های ارزشیابی آموزشی و... می‌باشند.

شکل ۷-۱: نمونه‌ی ارزشیابی پایانی

ارزشیابی از چه چیزی؟

هرگاه هدف‌های آموزش علوم تجربی را شامل کسب دانستنی‌ها، نگرش‌ها و مهارت‌های ضروری بدانیم، ارزش‌یابی آن هم باید در این زمینه انجام شود که به آن‌ها می‌پردازیم.